

Ολοκαύτωμα και ιστορική μνήμη

Ενότητα 5: Ο εκτοπισμός των Εβραίων της Ευρώπης και ο
κόσμος

Μαρία Καβάλα
Μεταδιδακτορική διδάσκουσα
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ο εκτοπισμός των Εβραίων της Ευρώπης και ο κόσμος

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η εκτόπιση των Εβραίων της Ευρώπης
2. Η βρετανική πολιτική
3. Η Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας
4. Το πλοίο «Σεν Λούις»
5. Το σχέδιο Μαδαγασκάρη

Σκοποί ενότητας

- Να αναδειχθεί η ουσιαστική αδράνεια της διεθνούς πολιτικής σκηνής αλλά και της διεθνούς κοινής γνώμης στο ζήτημα της εφαρμογής φυλετικών νόμων.
- Να κατανοηθεί η εσωστρεφής πολιτική των κρατών στο ζήτημα της υποδοχής Εβραίων προσφύγων.

Η εκτόπιση των Εβραίων της Ευρώπης

Η στάση των κρατών της Ευρώπης και του κόσμου (1/1)

- Ιανουάριος του 1933 ο Χίτλερ γίνεται καγκελάριος της Γερμανίας ύστερα από εκλογές κατά τις οποίες το ναζιστικό κόμμα κέρδισε το 1/3 των γερμανικών ψήφων. Κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, ο Χίτλερ ανέλαβε όλους τους μηχανισμούς διακυβέρνησης του κράτους, διαμορφώνοντας τη ναζιστική Γερμανία σε ένα ολοκληρωτικό δικτατορικό κράτος.
- Τον Απρίλιο του 1933 έχουμε τα πρώτα μέτρα εναντίον των Εβραίων. Ένστολοι ναζί ξενυχτούσαν έξω από τα εβραϊκής ιδιοκτησίας καταστήματα, εμποδίζοντας τους πελάτες να εισέλθουν. Από τη στιγμή αυτή και μετά άρχισε η οικονομική υπονόμευση του εβραϊκού πληθυσμού.

<http://www.slideshare.net/sjnewborn/holocaust-ppt?related=2>

<http://www.ushmm.org/outreach/en/article.php?ModuleId=10007695> (επίσκεψη Φεβρουάριος 2014)

Η εκτόπιση των Εβραίων της Ευρώπης

Η στάση των κρατών της Ευρώπης και του κόσμου (1/2)

- **15 Σεπτεμβρίου 1935:** Ενεργοποίηση των νόμων της Νυρεμβέργης. Οι **Νόμοι της Νυρεμβέργης**, ή και Φυλετικοί Νόμοι της Νυρεμβέργης, αποφασίστηκαν στο 7ο Συνέδριο (Συνέδριο της Ελευθερίας) του **Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος των Γερμανών Εργατών (NSDAP)** στη Νυρεμβέργη. Με τους νόμους αυτούς οι εθνικοσοσιαλιστές έχτισαν τη νομική βάση για τον **αντισημιτισμό** τους. Αφαιρούνταν από τους Εβραίους τα πολιτικά τους δικαιώματα και δημιουργούνταν οι νομικές προϋποθέσεις για την απομόνωσή τους από την περιβάλλουσα κοινωνία.

Η εκτόπιση των Εβραίων της Ευρώπης

Η στάση των κρατών της Ευρώπης και του κόσμου (1/3)

- Το διάστημα 1933-1939 επιβλήθηκε στη Γερμανία, την Αυστρία και τη Βοημία η υποχρεωτική μετανάστευση, η οποία προκάλεσε την έξοδο χιλιάδων Εβραίων.
- Σε πρώτη φάση 65.000 κινήθηκαν προς την Ευρώπη, 17.500 προς τη Γαλλία και 130.000 προς την Παλαιστίνη, όπου προέκυψαν τα προβλήματα με τους Άραβες το 1936/39, οπότε οι Βρετανοί «έκλεισαν» την Παλαιστίνη για τους Εβραίους.

Η εκτόπιση των Εβραίων της Ευρώπης

Η στάση των κρατών της Ευρώπης και του κόσμου (1/4)

- Μέχρι το 1938, περίπου 450.000 από περίπου 900.000 Γερμανών Εβραίων είχαν καταφύγει από τη Γερμανία, ως επί το πλείστον στη Βρετανική περιοχή της Παλαιστίνης. Ωστόσο, οι Βρετανοί έθεταν ένα όριο εισόδου Εβραίων στην περιοχή κατά τη διάρκεια του πολέμου, (ενώ περισσότεροι από 50.000 Γερμανοί Εβραίοι είχαν αξιοποιήσει το πλεονέκτημα της Haavara, ή "Μεταφοράς" συμφωνία μεταξύ των Γερμανών Σιωνιστών και των Ναζί), αλλά οι Βρετανοί με τις ποσοτώσεις μετανάστευσης τελικά εμπόδισαν πολλούς να το κάνουν.

Η εκτόπιση των Εβραίων της Ευρώπης

Η στάση των κρατών της Ευρώπης και του κόσμου (1/5)

- Τον Μάρτιο του 1938, ο Χίτλερ προσάρτησε την Αυστρία και 200.000 Εβραίοι της Αυστρίας έγιναν πρόσφυγες.
- Τον Σεπτέμβριο, η Βρετανία και η Γαλλία παραχώρησαν στο Χίτλερ το δικαίωμα να καταλάβει τη Σουδητία της Τσεχοσλοβακίας, και τον Μάρτιο του 1939, ο Χίτλερ κατέλαβε το υπόλοιπο της χώρας, μετατρέποντας επιπλέον 200.000 Εβραίοι σε απάτριδες.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η κατάσταση στην Παλαιστίνη

Η κατάσταση στην Παλαιστίνη

- Η συμφωνία Haavara ("σύμβαση μεταφοράς") υπεγράφη στις 25 Αυγ. του 1933 ύστερα από τρεις μήνες συνομιλιών με τη Σιωνιστική Ομοσπονδία της Γερμανίας (die Zionistische Vereinigung für Deutschland), την αγγλο-παλαιστινιακή Τράπεζα και τις οικονομικές αρχές της ναζιστικής Γερμανίας. Η συμφωνία είχε σχεδιαστεί για να διευκολύνει τη μετανάστευση των γερμανών Εβραίων στην Παλαιστίνη.
- Ενώ βοήθησε τους Εβραίους να μεταναστεύσουν, αυτό τους ανάγκασε να εγκαταλείψουν τα περισσότερα από τα υπάρχοντά τους στη Γερμανία πριν από την αναχώρηση.

(Arab-Israeli Wars: 60 Years of Conflict, Ha Avara, ABC-CLIO, accessed May 7, 2013. Yf'aat Weiss, The Transfer Agreement and the Boycott Movement: A Jewish Dilemma on the Eve of the Holocaust, Yad Vashem Shoah Resource Center, accessed May 7, 2013. Francis R. Nicosia: *The third Reich & the Palestine question*, p. 39, 132-133, 140-142. Heritage: Civilization and the Jews (PBS). Ada Amichal Yevin, *In Purple, The Life of Yair - Abraham Stern*, Hadar Publishing House Tel Aviv, 1986, pp. 225–230).

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/1)

- Η Βρετανική Εντολή (mandate) της Παλαιστίνης ήταν μια γεωπολιτική οντότητα κάτω από Βρετανική διοίκηση, που προέκυψε από την Οθωμανική Νότια Συρία μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.
- Η βρετανική πολιτική διοίκηση στην Παλαιστίνη λειτούργησε από το 1920 μέχρι το 1948. Αυτή η διοίκηση επισημοποιήθηκε με την Κοινωνία των Εθνών το 1923.
- Η βρετανική περιοχή της Παλαιστίνης κάλυπτε δύο διοικητικές περιοχές. Η γη δυτικά του ποταμού Ιορδάνη, που είναι γνωστή ως Παλαιστίνη, ήταν υπό την άμεση βρετανική διοίκηση μέχρι το 1948, ενώ η γη ανατολικά της Ιορδανίας ήταν μια ημι-αυτόνομη περιοχή που είναι γνωστή ως Υπεριορδανία, βρισκόταν υπό τη διοίκηση της Χασεμιτικής οικογένειας από την περιοχή Hijaz, και κέρδισε την ανεξαρτησία της το 1946.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/2)

- Το 1917, κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, η Βρετανία υπερίσχυσε των Οθωμανικών δυνάμεων, κατέλαβε την περιοχή και έθεσε υπό στρατιωτική διοίκηση όλη την πρώην Οθωμανική Συρία. Η περιοχή παρέμεινε υπό βρετανική στρατιωτική διοίκηση για το υπόλοιπο του πολέμου, και πέρα.
- Οι Βρετανοί προσπάθησαν να νομιμοποιήσουν τη συνέχιση του ελέγχου τους στην περιοχή και αυτό επετεύχθη με την απόκτηση από εντολή της Κοινωνίας των Εθνών, τον Ιούνιο του 1922.
- Ο επίσημος στόχος της Κοινωνίας των Εθνών ήταν να διαχειρίζονται τμήματα της πρώην Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η οποία είχε τον έλεγχο της Μέσης Ανατολής από τον 16ο αιώνα, «μέχρι τη στιγμή που θα ήταν σε θέση να σταθούν μόνο τους».

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/3)

- Την άνοιξη του 1938 ανέλαβε το βρετανικό υπουργείο Αποικιών ο Μάλκολμ ΜακΝτόναλντ, γιος του Ράμσεϊ ΜακΝτόναλντ, και το κλίμα στις αραβο-βρετανικές σχέσεις γρήγορα βελτιώθηκε.
- Ο Μάλκολμ ΜακΝτόναλντ θεωρούσε το σχέδιο διχοτόμησης της επιτροπής Πηλ μη λειτουργικό και ήταν πρόθυμος να συζητήσει την αραβική πρόταση για δημιουργία ενιαίου παλαιστινιακού κράτους, όπου όλοι οι κάτοικοί του θα απολάμβαναν τα ίδια δικαιώματα.
- Το Νοέμβριο η κυβέρνηση του Νέβιλ Τσάμπερλεν εγκατέλειψε επίσημα το σχέδιο διχοτόμησης και ανακοίνωσε ότι θα συγκαλούσε διάσκεψη στο Λονδίνο για την επίλυση του παλαιστινιακού.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/4)

- Η αλλαγή της βρετανικής πολιτικής στην Παλαιστίνη οφειλόταν κυρίως στις νέες συνθήκες που είχαν δημιουργηθεί στην Ευρώπη στα τέλη της δεκαετίας του 1930.
- Ο πόλεμος με τη Γερμανία ήταν πλέον ορατός και τα βρετανικά στρατεύματα στην Παλαιστίνη χρειάζονταν επειγόντως στα ευρωπαϊκά μέτωπα.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/5)

- Επίσης η Βρετανία είχε ανάγκη την αραβική φιλία, για να διασφαλίσει το πετρέλαιο του Ιράκ και τους αγωγούς μεταφοράς του προς τη Χάιφα, όπου υπήρχε μεγάλο διυλιστήριο, και τη συνεργασία του μουσουλμανικού κόσμου, ιδιαίτερα των πολυάριθμων μουσουλμάνων της Ινδίας, οι οποίοι είχαν πολεμήσει στο πλευρό της στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.
- Άλλοι παράγοντες που συνέβαλαν στην αναζήτηση νέας πολιτικής στην Παλαιστίνη ήταν η αραβική εξέγερση του 1936-9, οι πιέσεις από Βρετανούς βουλευτές και από το Αραβικό Κέντρο στο Λονδίνο, η αδιαλλαξία των σιωνιστών, που επιδίωκαν την επέκταση των ορίων του προβλεπόμενου εβραϊκού κράτους, και η διάθεση των Τσάμπερλαιν και ΜακΝτόναλντ να ακούσουν και την άλλη πλευρά.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/6)

- Η διάσκεψη για το παλαιστινιακό πραγματοποιήθηκε το δίμηνο Φεβρουαρίου-Μαρτίου 1939 με τη συμμετοχή του ΜακΝτόναλντ και εκπροσώπων του Εβραϊκού Πρακτορείου, της Αραβικής Ανώτατης Επιτροπής και πέντε αραβικών κρατών (Αιγύπτου, Ιράκ, Σαουδικής Αραβίας, Υπεριορδανίας και Υεμένης). Οι αποστολές των αραβικών κρατών αρνήθηκαν να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με τους σιωνιστές και έτσι οι Βρετανοί υποχρεώθηκαν να διαπραγματευτούν χωριστά με τις δύο πλευρές. Όμως, παρά τις δίμηνες διαπραγματεύσεις, δεν επήλθε συμφωνία και το Μάιο του 1939 η βρετανική κυβέρνηση ανακοίνωσε τις δικές της προτάσεις για το παλαιστινιακό (Λευκή Βίβλος):

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/7)

- α) Θα ιδρυόταν σε μία δεκαετία κοινό (ομόσπονδο) ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος για Εβραίους και Άραβες.
- β) Στη διάρκεια της δεκαετίας αντιπρόσωποι του παλαιστινιακού λαού θα συμμετείχαν σε θεσμούς αυτοδιοίκησης.
- γ) Ο συνολικός αριθμός των Εβραίων μεταναστών στην Παλαιστίνη την επόμενη πενταετία θα περιοριζόταν στις 75.000 και για τη συνέχισή της θα χρειαζόταν η αραβική συναίνεση.
- δ) Οι βρετανικές αρχές θα αντιμετώπιζαν την παράνομη εβραϊκή μετανάστευση και θα ρύθμιζαν το θέμα της εξαγοράς αραβικών γαιών από Εβραίους.
- ε) Η ανεξαρτησία του παλαιστινιακού κράτους θα εξαρτιόταν από τα επαρκή μέτρα ασφάλειας για την εβραϊκή κοινότητα.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/8)

- Η Λευκή Βίβλος του 1939 ήταν μια πολιτική κίνηση της Βρετανίας να επανασυνδεθεί με τον αραβικό κόσμο και να κατευνάσει την αντισιωνιστική ναζιστική Γερμανία.
- Από την άλλη πλευρά σήμανε την αρχή του τέλους της αγγλο-σιωνιστικής entente, που είχε σφυρηλατηθεί, όπως είδαμε, από τα μέσα του 19ου αιώνα και ιδιαίτερα μετά τη διακήρυξη Μπαλφούρ το 1917. Όπως αναμενόταν, το Εβραϊκό Πρακτορείο την καταδίκασε και άρχισε αμέσως να κινητοποιεί την παγκόσμια εβραϊκή κοινή γνώμη για την ακύρωσή της.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/9)

- Οι ηγέτες των παλαιστινιακών κομμάτων την αποδέχτηκαν, αλλά ο μουφτής της Ιερουσαλήμ, δυσαρεστημένος με τη στάση της Βρετανίας απέναντι του στην εξέγερση του 1936-9, την απέρριψε με διάφορες προφάσεις, όπως τη μεγάλη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου ως την ίδρυση παλαιστινιακού κράτους, τη βρετανική δέσμευση για «ειδική προστασία» (special status) της εβραϊκής εθνικής εστίας στην Παλαιστίνη, την προϋπόθεση των καλών αραβο-εβραϊκών σχέσεων για τον τερματισμό της βρετανικής Εντολής.
- Στη Βρετανία η Βουλή των Κοινοτήτων και η Βουλή των Λόρδων την ενέκριναν, το Εργατικό Κόμμα την απέρριψε και ο Τσόρτσιλ την χαρακτήρισε «δεύτερο Μόναχο».

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/10)

- Με την ονομασία **Συμφωνία του Μονάχου**, όπως καθιερώθηκε δημοσιογραφικά, αναφέρεται το Σύμφωνο που προέκυψε και υπογράφηκε στην **Διεθνή Συνδιάσκεψη του Μονάχου** που συνήλθε εσπευσμένα στις 29 Σεπτεμβρίου 1938 στο Μόναχο της Γερμανίας, εξ ου και η ονομασία της, προκειμένου να αποτραπεί επικείμενη σύρραξη πολέμου μεταξύ Γερμανίας και Τσεχοσλοβακίας.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/11)

- Στη Συνδιάσκεψη αυτή παρέστησαν δύο Πρωθυπουργοί οι του Ηνωμένου Βασιλείου, Άρθουρ Νέβιλ Τσάμπερλεν, της Γαλλίας, Εντουάρ Νταλαντιέ και δύο ηγέτες: της Ιταλίας, Μπενίτο Μουσολίνι και της Γερμανίας Αδόλφος Χίτλερ, συνοδευόμενοι από τους υπουργούς Εξωτερικών των χωρών τους και συνομολόγησαν και υπέγραψαν την επομένη, 30 Σεπτεμβρίου, το **Σύμφωνο του Μονάχου** διά του οποίου και συνομολογήθηκε η προσάρτηση της Σουδητίας (περιοχή Γερμανών Σουδητών της Τσεχοσλοβακίας) στο Γ' Ράιχ. Στη διάσκεψη αυτή αποκλείστηκε η συμμετοχή εκπροσώπου της Τσεχοσλοβακίας.

Βρετανική πολιτική στην Παλαιστίνη (1/12)

- Αν και οικοδεσπότης της συνδιάσκεψης στο Μόναχο ήταν ο Μπενίτο Μουσολίνι, ο οποίος και πρότεινε το γραπτό σχέδιο του συμφώνου, όπως διαπιστώθηκε εκ των υστέρων το κείμενο αυτό που περιλαμβάνει οκτώ άρθρα είχε προετοιμαστεί και περίπου συνταχθεί από το γερμανικό υπουργείο Εξωτερικών.

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/1)

- Το καλοκαίρι του 1938 πραγματοποιήθηκε η «Σύσκεψη του Εβιάν» όπως είναι γνωστή, στην περιοχή Εβιάν της Γαλλίας.
- Συγκλήθηκε με πρωτοβουλία του Προέδρου των ΗΠΑ Franklin D. Roosevelt, τον Ιούλιο του 1938 για να συζητήσουν το θέμα του αυξανόμενου αριθμού των Εβραίων προσφύγων που προσπαθούσαν να διαφύγουν τις διώξεις των Ναζί. Για οκτώ ημέρες, από 6 έως 15 Ιουλ., εκπρόσωποι από 32 χώρες και 39 ιδιωτικούς οργανισμούς συναντήθηκαν στο Evian-les-Bains, Γαλλία.

<http://www.ushmm.org/outreach/el/article.php?ModuleId=10007698>

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/2)

- Είκοσι-τέσσερις εθελοντικές οργανώσεις συμμετείχαν επίσης, ως παρατηρητές. Ταυτόχρονα, περίπου 200 δημοσιογράφοι ήρθαν από όλο τον κόσμο ως παρατηρητές.
- Οι Εβραίοι της Αυστρίας και της Γερμανίας ήταν πολύ αισιόδοξοι, πιστεύοντας ότι αυτή η διεθνής διάσκεψη θα τους παρείχε τελικά ένα ασφαλές καταφύγιο. «Οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούνταν πάντα στην Ευρώπη οι πρωτοπόροι της ελευθερίας για την εποχή και υπό την ισχυρή επιρροή τους και ακολουθώντας το παράδειγμά τους, σίγουρα πολλές χώρες θα παράσχουν την ευκαιρία για να βγούμε από τη γερμανική παγίδα. Η διάσωση, μια νέα ζωή φαινόταν να ανοίγεται μπροστά».

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/3)

- Ο Χίτλερ ανταποκρίθηκε στην είδηση του συνεδρίου λέγοντας ουσιαστικά ότι, εάν οι άλλες χώρες συμφωνήσουν να δεχτούν τους Εβραίους, εκείνος θα τους βοηθήσει να φύγουν.

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/4)

- Τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και η Βρετανία αρνήθηκαν να δεχτούν σημαντικό αριθμό Εβραίων προσφύγων στις χώρες τους, με αποτέλεσμα το συνέδριο τελικά να θεωρηθεί ως αποτυχία.
- Οι περισσότερες από τις χώρες στη διάσκεψη ακολούθησαν την παραπάνω πολιτική. Το αποτέλεσμα ήταν ότι οι Εβραίοι δεν είχαν διαφυγή και τελικά οδηγήθηκαν στην «Τελική Λύση του Εβραϊκού Ζητήματος» του Χίτλερ.

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/5)

- Δεν εστάλη κυβερνητικός αξιωματούχος από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αντιθέτως ήρθε ο φίλος του Ρούσβελτ ο Αμερικανός επιχειρηματίας Myron C. Taylor. Αντιπροσώπευε τις ΗΠΑ μαζί με τον James G. McDonald ως σύμβουλό του.
- Οι ΗΠΑ συμφώνησαν ότι η γερμανική και η αυστριακή ποσόστωση μετανάστευσης των 30.000 το χρόνο, θα ήταν στη διάθεση των Εβραίων προσφύγων. Κατά την τριετία 1938 - 1940 οι ΗΠΑ ανέβασαν την εν λόγω ποσόστωση κατά 10.000.

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/6)

- Κατά την ίδια περίοδο η Μεγάλη Βρετανία υποδέχθηκε σχεδόν τον ίδιο αριθμό Γερμανών Εβραίων. Στην Αυστραλία συμφώνησαν να δεχτούν 15.000 μέσα σε τρία χρόνια, με τη Νότια Αφρική, να δέχεται μόνο τα άτομα με στενούς συγγενείς που ήδη διέμεναν εκεί.
- Ο Καναδάς αρνήθηκε οποιαδήποτε δέσμευση και γίνονταν δεκτοί μόνο λίγοι πρόσφυγες κατά την περίοδο αυτή.
- Είναι χαρακτηριστικό αυτό που δήλωσε η αυστραλιανή εκπρόσωπος στη σύσκεψη: «Δεν έχουμε κανένα φυλετικό πρόβλημα και δεν επιθυμούμε να εισάγουμε ένα».
- Ο Γάλλος εκπρόσωπος δήλωσε ότι η Γαλλία είχε φτάσει «σε σημείο κορεσμού, ως προς την υποδοχή των Εβραίων προσφύγων».

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/7)

- Η μόνη χώρα που είναι πρόθυμη να δεχθεί ένα μεγάλο αριθμό των Εβραίων ήταν η Δομινικανή Δημοκρατία, η οποία προσφέρθηκε να δεχτεί μέχρι και 100.000 πρόσφυγες με ευνοϊκούς όρους.
- Το 1940 υπεγράφη συμφωνία και ο Rafael Trujillo δώρισε έκταση 26.000 στρεμμάτων για να κατασκευαστούν οικισμοί.
- Οι πρώτοι άποικοι έφθασαν το Μάιο του 1940: μόνο περίπου 800 άποικοι ήρθαν τελικά στη Sosúa. Αργότερα πολλοί από αυτούς μετακόμισαν στις Ηνωμένες Πολιτείες.
- Η Sosua είναι ένα ζωντανό μνημείο για τους εποίκους.

Σύσκεψη στο Εβιάν της Γαλλίας (1/8)

Αβάνα, Κούβα

Εβραίοι πρόσφυγες στο κατάστρωμα του πλοίου SS Louis από όπου προσπαθούν να επικοινωνήσουν με φίλους και συγγενείς στην Κούβα, οι οποίοι είχαν τη δυνατότητα να προσεγγίσουν το αγκυροβολημένο σκάφος με μικρές βάρκες. (3 Ιουνίου 1939)

Πηγή: USHMM, Εθνικά Αρχεία και Στοιχεία Διοίκησης, Κόλετζ Παρκ.

Το πλοίο Σέντε Λούις

- Το «Σεντ Λούις» ήταν ένα γερμανικό υπερωκεάνιο γνωστό για ένα μόνο ταξίδι το 1939, κατά το οποίο ο καπετάνιος του, Γκούσταβ Σρέντερ, προσπάθησε να βρει καταφύγιο για 937 Γερμανούς Εβραίους πρόσφυγες, μετά την άρνηση εισόδου στην Κούβα, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, μέχρι τελικά να γίνουν αποδεκτοί σε διάφορες χώρες της Ευρώπης.
- Οι ιστορικοί εκτιμούν ότι, μετά την επιστροφή τους στην Ευρώπη, περίπου το ένα τέταρτο των επιβατών του πλοίου έχασαν τη ζωή τους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.
- Το περιστατικό αποτέλεσε το αντικείμενο ενός βιβλίου του 1974, *Voyage of the Damned*, του Gordon Thomas Morgan και Max-Witts, το οποίο αργότερα, το 1976, έγινε αμερικανική ταινία με τον ίδιο τίτλο.

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (1/1)

- Η εκκένωση της Ευρώπης από τους Εβραίους δεν ήταν μια καινούργια ιδέα. Οι Βρετανοί Χένρι Χάμιλτον Μπίμις, Άρνολντ Λις, Λορντ Μόιν και ο γερμανός Πάουλ ντε Λαγκάρντ είχαν εξετάσει την ιδέα στις αρχές του εικοστού αιώνα. Οι Ναζί, παρόλο που ήδη εφάρμοζαν την πολιτική των στρατοπέδων συγκέντρωσης με χιλιάδες θανάτους ήδη από το 1933, τη βρήκαν ελκυστική και, το Μάιο του 1940, στις *Σκέψεις για τη Μεταχείριση των Αλλόφυλων Λαών της Ανατολής*, ο Χάινριχ Χίμλερ δήλωνε: "Ελπίζω πως οι Εβραίοι σαν έννοια θα εξαφανιστούν πλήρως μέσω της δυνατότητας για μια μεγάλη μετανάστευση όλων των Εβραίων στην Αφρική ή κάποια άλλη αποικία".

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (Browning, Christopher R.: *The Origins of the Final Solution*, University of Nebraska Press, Lincoln, and Yad Vashem, Jerusalem, 2004, Ian Kershaw, *Hitler, the Germans and the Final solution*, Yale University Press, 2008)

(http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%F_%CE%9C%CE%B1%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%AC%CF%81%CE%B7, επίσκεψη Φεβρουάριος 2014)

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (1/2)

- Αν και συζητήσεις για το σχέδιο αυτό είχαν ξεκινήσει ήδη από το 1938 από ορισμένους γνωστούς Ναζιστές ιδεολόγους, όπως ο Γιούλιους Στράιχερ, ο Χέρμαν Γκέρινγκ και ο Γιάαχιμ Ρίμπεντροπ, το σχέδιο μπήκε ουσιαστικά σε κίνηση το 1940. Καθώς ζύγωνε η νίκη στη Γαλλία, σύντομα όλες οι γαλλικές αποικίες θα ήταν υπό γερμανικό έλεγχο, και το Σχέδιο Μαδαγασκάρη θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί. Επίσης, υπήρχε η πεποίθηση ότι μια συνθήκη ειρήνης με τη Βρετανία, που σε λίγους μήνες θα δεχόταν αεροπορικές επιδρομές από τους Γερμανούς, που περίμεναν να την υποτάξουν το ίδιο εύκολα με τη Γαλλία, θα έθετε τον Βρετανικό στόλο στη διάθεση των Γερμανών, ώστε να χρησιμοποιηθεί στην απομάκρυνση των Εβραίων.

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (1/3)

- Όταν έμαθε για την προοπτική του Σχεδίου, ο Ράινχαρντ Χάιντριχ, τον οποίο είχε διορίσει το 1939 ο Γκέρινγκ ως επιβλέποντα της απομάκρυνσης των Εβραίων από τις περιοχές που κατείχαν οι Γερμανοί, ζήτησε από τον Ρίμπεντροπ να αφήσει το θέμα στα χέρια της RSHA, της Κεντρικής Υπηρεσίας Ασφαλείας του Ράιχ.
- Έτσι, ο Άντολφ Άιχμαν, διευθυντής του γραφείου απομάκρυνσης των Εβραίων στη RSHA, θα συμμετείχε στην εφαρμογή του. Στις 15 Αυγούστου, ο Άιχμαν ετοίμασε ένα προσχέδιο με τίτλο *Reichssicherheitshauptamt: Madagaskar Projekt*, που προέβλεπε την επανεγκατάσταση ενός εκατομμυρίου Εβραίων το χρόνο για τέσσερα χρόνια, εγκαταλείποντας την ιδέα διατήρησης οποιουδήποτε εβραϊκού πληθυσμού στην Ευρώπη. Η RSHA, τόνιζε, θα έλεγχε κάθε πλευρά του προγράμματος.

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (1/4)

- Οι περισσότεροι Ναζί αξιωματούχοι, ειδικά οι επικεφαλής της Γενικής Κυβέρνησης, θεωρούσαν τη διά της βίας επανεγκατάσταση των Εβραίων στη Μαδαγασκάρη πολύ προτιμότερη από τις προσπάθειες απέλασής τους στην Πολωνία, επειδή η επιχείρηση αυτή παρουσίαζε πολλά προβλήματα και γεννούσε έξοδα. Έως τις 10 Ιουλίου, όλες οι απελάσεις ανακλήθηκαν και η κατασκευή του Γκέτο της Βαρσοβίας σταμάτησε, καθώς θεωρήθηκε πλέον μη αναγκαία.

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (1/5)

- Στα τέλη του Αυγούστου του 1940 ο Ραντεμάχερ ζήτησε από τον Ρίμπεντροπ να συγκαλέσει μια συνάντηση στο Υπουργείο του προκειμένου να συσταθεί μια επιτροπή ειδικών για τη συγκεκριμενοποίηση του Σχεδίου. Ο Ρίμπεντροπ ποτέ δεν απάντησε.
- Αντίστοιχα, το προσχέδιο του Άιχμαν έμεινε στα χέρια του Χάιντριχ, που ποτέ δεν το ενέκρινε. Το Γκέτο της Βαρσοβίας ολοκληρώθηκε και τέθηκε σε λειτουργία τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Η μεταφορά των Εβραίων από τις γερμανικές περιοχές στην Πολωνία άρχισε και πάλι από τα τέλη του φθινοπώρου του 1940 έως την άνοιξη του 1941.
- Η αντίσταση της Μεγάλης Βρετανίας κατά τη Μάχη της Αγγλίας, που είχε ως αποτέλεσμα η Γερμανία να μην πετύχει τη γρήγορη νίκη που έλπιζε, ήταν ο σημαντικότερος παράγοντας για την εγκατάλειψη του Σχεδίου. Ο βρετανικός στόλος δεν θα ήταν διαθέσιμος στους Γερμανούς, και ο πόλεμος θα συνεχιζόταν για αόριστο διάστημα.

Το σχέδιο Μαδαγασκάρη (1/6)

- Εκτός από τα σκάφη για την μεταφορά, που έλειπαν, υπήρχε επιπλέον και το πρόβλημα της φρούρησης των θαλάσσιων οδών - και εδώ η Βρετανία είχε την πλήρη υπεροχή. Κάποιες αναφορές στη Μαδαγασκάρη ως "υπέρ-γκέτο" έγιναν τους μήνες που ακολούθησαν, αλλά στις αρχές Δεκεμβρίου το Σχέδιο είχε εγκαταλειφθεί πλήρως. Όταν οι Βρετανοί και οι Ελεύθεροι Γάλλοι απέσπασαν τη Μαδαγασκάρη από τη Γαλλία του Βισύ το 1942, εξανεμίστηκαν και οι τελευταίες, θεωρητικές πλέον, πιθανότητες εφαρμογής του Σχεδίου.
- Η αποτυχία του Σχεδίου Μαδαγασκάρη ήταν ένας από τους παράγοντες που θα οδηγούσαν στην εφαρμογή του Ολοκαυτώματος ως της "Τελικής Λύσης του Εβραϊκού Ζητήματος".

Σημείωμα Αναφοράς

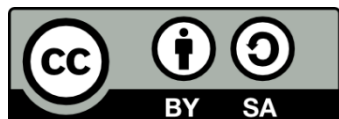
Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρία Καβάλα.
«Ολοκαύτωμα και ιστορική μνήμη. Ο εκτοπισμός των Εβραίων της Ευρώπης και ο κόσμος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: http://opencourses.auth.gr/eclass_courses.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Φράγκου
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ